

Nytårsstatus

Inspektør, cand. hort. A. Hilsøe

Det er nytår, og man gør *status* for året, der svandt. Status lyder så forretningsmæssigt, men de fleste kirkegårde er ikke mindst i vor tid desværre (hvad økonomien angår) blevet meget merkantilt betonedede.

Idealet ville efter min mening være, at *alle blev begravet ens*, f. eks. under græsplæner i et stort parkanlæg, så det personlige gravsted ikke fandtes, således som det praktiseres med fællesgrave til urner og kister og med „offerpladser“, belagte med fliser, hvor man kunne lægge blomster på mindedagene. En sådan mindepark burde da holdes af kommunen, og udgifterne dertil inkluderer i skatterne, således som det nu er tilfældet med f. eks. hospitalerne. Disse benytter vi os endda ikke af allesammen, mens vi er 100 % sikre på før eller senere at skulle have en plads på en kirkegård.

Sådan er det nu engang ikke, — og vi må forlade vore tankers ideal og vende tilbage til realiteterne, som bl. a. er dette:

Holdt *budgettet* for det svundne år, og hvad skal vi skrive på for det nye? For at finde ud af det gør vi de enkelte konti op. Den største konto på udgiftsiden er sikkert *lønninger* og pensioner, og med mindre man har været *meget* forudseende, er det budgetterede beløb i de senere år *hvert år* blevet overskredet på grund af de snart ordinære, halvårlige pristillæg.

Den næststørste udgift er til *indkøb* af planter, frø og gran m. m. til julepynt. Også her har man mærket mindre pristigninger, hvilket man også må regne med for det kommende år. Til planteskolernes ros må man sige, at de trods stigen- de produktionsomkostninger og ejendomsskatter i en længere årrække har holdt de samme engros-priser, så det er kun rimeligt, at de nu forlanger lidt mere for deres varer.

Redskabs- og kontorudgifterne er gerne ret stabile fra år til år, medmindre man skal have nyanskaffelser som f. eks. en traktor, nye protokoller eller lignende, og sådanne bør føres på budgettet som ekstrabevillinger.

Brændselskontoen kan være meget varierende, da man jo ikke selv er herre over hverken koks- eller oliepriser, eller om vinteren bliver mild eller streng.

Mange kirkegårdsledere har også tilsyn med og ansvar for kirkegårdens forskellige *bygninger* som kapeller, folkestuer, kontor, materialrum m. m. og indhegning. Hertil bør afsættes et bestemt beløb årligt, og man må så skønne, hvad der skal laves i år, og hvad der kan udsættes, hvis beløbet ikke strækker til. Til større reparationer, om- eller tilbygninger afsættes ekstrabevillinger.

Det samme gælder med hensyn til *veje* og *gangarealer*, og for såvel bygninger som veje gælder det, at det er billigere og pænere at holde det godt vedlige til stadighed frem for at „spare“ i nogle år og så at skulle ofre større summer, når det forfalder.

Arbejdslønnens regnskab er selvfølgelig delt op i forskellige underkonti, så man kan se, hvad der er brugt til renholdelse af gravsteder, til anlæg på disse og til granpyntninger samt til gravning og tilfyldning ved begravelser og til renholdelse af kirkegården som helhed.

Det er indtægten af ovennævnte underkonti, der (sammen med afgift for benyttelsen af kapeller samt disses udsmykning med træer og lys, orgel og sang og salg og fornyelse af gravsteder) skal få kirkegårdens regnskab til helst at give overskud eller i hvert fald balance.

Indtægten af renholdelser modsvares af udgiften til denne kontos arbejdsløn plus en del af redskabskontoen plus indkøb af perlesten til vedligeholdelse af gravstedernes gangareal.

For *anlægsudgiften* gælder det samme plus selvfølgelig udgifter til planter, fliser og lignende.

Granindtægten modsvares af granindkøb plus arbejds løn, og man bør vel også skele til, hvad det koster at fjerne granen igen om foråret, selv om dette for mange kirkegårdes vedkommende føres på renholdelseskontoen.

Til udgiftsiden for *graves gravning og tilfyldning* må man udover arbejds lønnen og redskabsforbrug regne med indkøb af afstivningsmateriale, ladbrædder og bomme, nedfiringstove m. m.

Endvidere må man tillægge en vis procentdel af udgiften til hver af de konti, der ikke har nogen direkte indtægts side såsom administration, kontorhold, brændsel, kørsel og pensionen ikke at forglemme.

Når råbalancen således er gjort op, kan man danne sig et skøn over, om taxterne for det kommende år skal sættes op, eller man kan fortsætte med de samme takster et år endnu på opkrævningerne, der står for at skulle sendes ud lige efter nytår.

Foruden den økonomiske status bør man også foretage opgørelse over *bortfæstningen* af nye gravsteder af enhver slags i det forløbne år for at være sikker på stadig at have salgbare grave parat, eller i modsat fald, hvis man da ellers har ledige arealer, at foretage den nødvendige udstykning med anlæg af gange og afløkning af gravene.

Også kirkegårdens *plantbestand* til anlæg af grave bør optælles nu, og det hvad enten man selv har planteskole el-

ler indkøber sit forbrug eller (hvad der måske er almindeligst) kombinerer disse muligheder. For at få et brugbart facit kræves, at man stadig har ført regnskab over færdige planter i planteskolen og over diverse indkøb, så man kan se, hvad der er brugt. Det vil gerne vise sig, at forbruget svinger noget fra år til år på de forskellige plantearter, det være sig hækplanter, indfatningsbuxbom eller diverse stedsegrønne træer, så det gælder om at have fingeren på pulsen og skønne, hvad tiden kræver og hvad man derfor skal lægge vægt på i den nærmeste fremtid.

Kirkegårdslederen kan dog selv få indflydelse på planteudvalget og efterspørgselen, f. eks. ved på passende sted at anlægge *mønstergrave* med nye ideer og ved i udstillingen af de forskellige planter ved kontoret at sætte nye planter i stedet for stadig at sælge *Chamæcyparis obtusa nana* og diverse *juniperussorter*. Hvad om man prøvede med nogle af de mange nye sorter af mindre *rhododendron* og *azalea*, af *hortensia* og med blomstrende *stauder* med moderat vækst og pæne blade som f. eks. *iris*, *kniphofia* og *yucca*? Også rosensortimentet trænger mange steder til fornyelse. Der køres stadig på de gamle sorter, skønt der hvert år kommer mange nye og bedre på markedet. Afveksling fryder og fremmer omsætningen, og begge dele er velkomment på en kirkegård, så længe det i indledningen omtalte ideal er utopisk.

Forslag til ny fællesgrav på Bispebjerg kirkegård

Kirkegårdsinspektør, cand. hort. E. Manniche

I *England* bruger man som bekendt i udstrakt grad at sprede asken ud over et græstæppe i de såkaldte „*Gardens of Remembrance*“ (jvnf. V. K. XVIII s. 26—28), og selv om man her i Danmark ikke har ment at kunne gå ind for denne form, så har vi gennem vore *fællesgrave* (se

V. K. XII s. 29—32), hvor asken blandes direkte med jorden, dog fundet frem til en form for askeanbringelse, der samtidig med, at den i sin idé er beslægtet med den i England foretrukne fremgangsmåde, er forenelig med dansk tankegang. Mennekets jordiske rester er ved at blandes